

 Naložba v vašo prihodnost
 OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
 Evropski socialni sklad

 REPUBLIKA SLOVENIJA
 MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE IN JAVNO UPRAVO

PREVENTIVA ZA MLAJŠE ODRASLE

NATALIJA ŽALEC, Andragoški center Slovenije
 1. slovenski preventivni dnevi
 Debeli rtič, 20. - 21. september 2012

Projekt »Vzpostavitev preventivne platforme NVO na področju preprečevanja zasvojenosti« financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojna prioriteta: »Institucionalna in administrativna usposobljenost«, prednostna usmeritev 5.3.: »Spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega dialoga«.

SRŽ MOJEGA PRISPEVKA

- Predstaviti program PUM in posplošena spoznanja, ki izhajajo iz njegovega več kot petnajstletnega delovanja oz. iz našega 20 letnega razvojnega andragoškega dela.
- Vzroki za neuspeh v šolanju in posledice.
- Kdo so mladi, ki se približujejo/znajdejo v položaju osipnika, kaj potrebujejo in kaj največkrat dobijo?
- K čemu moramo stremeti oz. kdo jim potrebno lahko zagotovi ?

PUM - rezultati

- Kaj je PUM: začetek, komu je namenjen, cilji, izvajalci ?
- Evalvacija PUM 2009-2010:
 - - skoraj polovica nadaljuje opuščeno (novo) šolanje ali pa ga dokonča,
 - -18 % se zaposli in nadaljuje šolanje ob delu,
 - - 98 % izboljša stališča do učenja, do izobrazbe in osebnostno zraste (samozavest, odgovornost, komunikativnost...)...
- Podobne ugotovitve že v letu 2002

Vzroki za neuspeh v šolanju – kdo so osipniki?

- Ni skupnega vzroka, ampak so raznoteri.
- Skupno vsem je, da se težave nakopičijo in kulminirajo v šolskem neuspehu – Evalvacija OŠO: nisem se znal učiti, nisem imel pogojev, v šoli sem se dolgočasil, slabi odnosi v šoli (ozadja razkrijejo drugačno sliko: osamljenost (doma in v šoli), spregledanost, šibka socialna mreža, pogosto žrtve nasilja, odsotnost/neustreznost pomoči -“napačno zdravljenje”; travmatične izkušnje z izobraževanjem

Preglednica 1. Odstotek pojavljanja določene vrste travme oziroma večjih stresnih dogodkov primerjava PUM : nacionalno – izvleček iz prikaza Guzelj, 2011 /po vprašalniku raziskava Cvetek, 2006

Travma oz. večji stresni dogodek	Odstotek pojavljanja določene vrste travme oziroma večjih stresnih dogodkov		
	% enkrat	% večkrat	% skupaj
Uporaba fizične sile ali orožja na odgovarjajočemu v ropu ali napadu	6,70 (3,89)	7,50 (1,06)	14,20* (4,95)
Smrt bližnjega družinskega člana, intimnega partnerja ali zelo bližnjega prijatelja odgovarjajočega zaradi nesreče, umora ali samomora	25,8 (19,49)	11,70 (8,94)	37,50 (28,43)
Fizična prisila (starša, drugega družinskega člana, intimnega partnerja, tujca ali koga drugega) v spolno občevanje ali v oralni ali analni spolni odnos prosi volji, ali, ko je bil odgovarjajoči nemočen, kot na primer ko je spal ali bil omamljen	10,00 (2,53)	2,50 (1,95)	12,50* (4,49)

Poleg izkušenj iz prejšnjega vprašanja, izkušanje dotikov privatnih (intimnih) delov telesa odgovarjajočega; prisila odgovarjajočega, da se dotika telesa drugega , ali poskus prisile, da bi imel nekdo spolne odnose proti volji odgovarjajočega	10,00 (7,25)	4,20 (6,74)	14,20 (13,99)
Večkratno oklofutanje, pretep ali drugačen napad ali poškodba odgovarjajočega v otroštvu s strani staršev, skrbnika ali druge osebe.	25,00 (5,86)	35,80 (31,47)	60,80* (37,33)

Obrcanje, pretep, oklofutanje ali kakšna druga fizična poškodba odgovarjajočega v odraslosti s strani intimnega partnerja, osebe, v katero je bil na zmenku, družinskega člana, tujca ali koga drugega	13,30 (6,97)	11,70 (5,87)	25,00* (12,84)
Večkratno zasmehovanje, poniževanje, ignoriranje odgovarjajočega s strani starša, intimnega partnerja ali družinskega člana	28,30 (1,94)	35,80 (32,54)	64,10* (34,47)
Poleg že opisanih izkušenj, grožnja odgovarjajočemu z orožjem , kot sta nož ali pištola	11,70 (5,86)	11,70 (2,50)	23,40* (8,36)

Življenjsko nevarna bolezen bližjega prijatelja ali drugega družinskega člana odgovarjajočega	24,20 (34,88)	9,20 (20,90)	33,40 (55,78)
Izkušnja, da je bil bližnji prijatelj ali družinski član žrtev resnega napada, mučenja, ugrabitve ali je bil vzet za talca.	5,80 (4,48)	0,80 (2,48)	6,60 (6,96)
Razbijanje stvari s strani staršev odgovarjajočega ali njihovo medsebojno poškodovanje.	25,00 (6,42)	29,20 (19,19)	54,20* (25,61)
Ločitev ali razhod staršev odgovarjajočega.	29,20 (9,88)	5,80 (1,15)	35,00* (11,03)

2 zgodbi udeležencev OŠO

- **Ona:** » Sošolci so me v OŠ zafrkavali, ker sem prišla iz Bosne. ... Ne maraš, ko te **zajebavajo**, ne moreš nič delati, greš pred tablo in se **ustrašiš**, kaj bodo oni rekli. Vedno sem **jokala**, ko sem prišla iz šole, in staršem sem rekla, da me zajebavajo, da **ne morem več delati**. Ustrašim se in ne morem več delati.«

2 zgodbi udeležencev OŠO

- **On:** »Ko sem se začel drogirati in me ni bilo doma, to smo počeli v parku na klopcah, pa smo se v zadetem stanju pogovarjali npr. o mami ...takrat sem dostikrat čutil kot domotožje, kot nostalgijo... ali kako bi rekel kot neko **hrepenenje po domu, po neki varnosti, ljubezni, ne vem po čem ... po nebesih...Sam sem bil na celem svetu!** Čeprav je bilo veliko ljudi okoli mene. Osamljen, žalosten, tak, **grozno sem se počutil**. In pomislil sem , saj grem lahko domov, doma bo bolje. Nekako sem imel v mislih kot **topel dom, kot luč**. Ko pa sem prišel domov sem videl, da to ni res. Da je to bilo le moja želja, domišljija... **Jaz sem nosil problem v sebi. Tista praznina...**«

Kako je ukrepala šola?

- **Pri njej** – učno pomoč v obliki dopolnilnega pouka. Rezultat: končala je 5. in 6. razred OŠ v petih letih, nato so ji svetovali naj gre v OŠO.
- **Pri njem**- mama je bila v šoli vsak teden, z njim-a je delala samo psihologinja. Rezultat: dokončal šesti razred OŠ. Od 26 let, kolikor je star, jih je 6 prebil v zaporu. Pomagal mu je Bog – razsvetljenje.

V kom ali v čem je problem?

- Instrumentalizem (B. Žalec):
 - - odsotnost empatije: v šoli niso prepoznali trpljenja niti nasilja,
 - -ponudijo tisto, kar menijo, da so strokovno dolžni ponuditi, rutinska obravnava,
 - -prepričanje, da učenje zadeva le kognitivno.
 - - Poslanstvo izobraževalcev?
 - - Nepovezanost, nesodelovanje med izobraževalci in drugimi,
 - - ograjenost in omejenost na šolske ure.
 - ...

Mnenje učiteljev v OSO –razlogi za neuspeh (Evalvacija 2011)

- Največ: slabe učne navade, družinske razmere
- Kar 30% slabše kognitivne zmožnosti udeležencev
- Najmanj: odnosi z učitelji

Kaj deluje? (spoznanja iz PUM in drugih programov za ranljive)

- **Solidarnostni personalizem** (B. Žalec, 2011) - pomeni: posamezniku posvečeno delo: empatija, sočutje, dialog-poslušanje, zaupanje, verjeti v človeka, iskrenost.
- - Povezovanje med izobraževalci in drugimi pomembnimi,
- - začeti je potrebno tam, kjer je problem,
- - spremeniti učno izkušnjo (projektno učenje).

Kdo lahko?

- Ključni so izobraževalci: mentorji in učitelji (človečnost, dialog – poslušanje, premišljevanje, sodelovanje in povezovanje, ozaveščanje drugih v okolju.
- Izobraževalne ustanove: človek je cilj, ne sredstvo; skrb za izobraževalce; povezovanje znotraj ustanove in navzven

- Politika: dialog z ustanovami, medsektorsko povezovanje

Nevladne organizacije

- Velik potencial – po svoji naravi so neinstrumentalistične.
- Ali obstaja skupna vizija in jasni cilji, metode dela, ki so skupne?
- Kaj so prednosti – pomanjkljivosti? Ali izvajajo evalvacijo in samoevalvacijo?
- Potreba po povezovanju in sodelovanju, izobraževanju in izmenjavi praks – skupnosti praks?